

Don Quichot

De vernuftige edelman van La Mancha

Don Quichot, de vernuftige edelman van La Mancha
van Miguel de Cervantes Saavedra

Oorspronkelijke titel: *El ingenioso hidalgo Don Quijote de la Mancha*,
voor het eerst gepubliceerd in 1605.

Voor deze heruitgave is dankbaar gebruikgemaakt van de tekst,
een bewerking door J.J.A. Goeverneur, op de site Gutenberg.org.

Gekozen is voor de tweede druk uit 1888,
uitgegeven door Tj. Van Holkema, Amsterdam en
gedrukt bij Boekdrukkerij P.W.M. Trap, Leiden.

'Met 8 gekleurde platen'

Don Quichot is een originele herdruk.
Wel is de spelling geactualiseerd.

Don Quichot, de vernuftige edelman van La Mancha
is in 2023 opnieuw uitgeven onder auspiciën van
Stichting De Laatste der Mohikanen
boeken die beklijven

www.delaatstedermohikanen.nl

De Laatste der Mohikanen

Promoot literair werelderfgoed en stimuleert de leeshonger

Van elk titel is een *gratis* e-book beschikbaar.

Steun ons en vertel ons uw eigen boekverhaal.

Bezoek de site: elke week verschijnen er nieuwe 'oude' titels.

ISBN 9789085485261

Over de schrijver Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616)

Miguel de Cervantes Saavedra, geboren in 1547, is een van de meest gevierde figuren in de wereldliteratuur. Zijn leven was echter geen weerspiegeling van de roem die hij postuum zou verwerven; het was een aaneenschakeling van tegenslagen en uitdagingen die zijn literaire werken diepte en complexiteit hebben gegeven.

Cervantes' vroege leven was nomadisch, met zijn familie die vaak verhuisde vanwege de schulden van zijn vader. Zijn formele onderwijs was sporadisch, maar hij ontwikkelde een liefde voor literatuur. Zijn militaire carrière, die hem naar Italië en de beroemde zeeslag bij Lepanto bracht, eindigde abrupt toen hij door piraten werd gevangengenomen en vijf jaar als slaaf in Algiers doorbracht. Deze periode van gevangenschap zou een diepgaande invloed hebben op zijn wereldbeeld en schrijven.

Na zijn vrijlating keerde Cervantes terug naar Spanje, waar hij worstelde om de kost te verdienen. Hij werkte in verschillende ambten, waaronder als belastinginnehmer, een baan die hem uiteindelijk in de gevangenis deed belanden wegens vermeende onregelmatigheden. Het was tijdens een van deze gevangenisverblijven dat hij begon te schrijven aan 'Don Quichot'.

'Don Quichot van La Mancha' is een scherpzinnige satire op de ridderromans die in die tijd populair waren. Het verhaal van de idealistische, vaak verwarde ridder en zijn aardse schildknaap Sancho Panza heeft een blijvende indruk achtergelaten op de literaire wereld en wordt vaak gezien als een voorloper van de moderne roman.

Cervantes' andere werken, waaronder 'Novelas Ejemplares, een verzameling korte verhalen', en het minder bekende vervolg op 'Don Quichot' tonen zijn veelzijdigheid en diepgaande inzicht in de menselijke natuur. Zijn toneelstukken en poëzie, hoewel niet zo invloedrijk als zijn proza, laten een breed scala aan emoties en sociaal commentaar zien.

De biografie van Miguel de Cervantes is een verhaal van veerkracht en doorzettingsvermogen. Zijn leven en werken zijn een getuigenis van de kracht van de menselijke geest om zich te uiten ondanks tegenspoed. 'Don Quichot' blijft zijn meest geliefde bijdrage, een werk dat niet alleen de literaire traditie heeft gevormd, maar ook de manier waarop we naar onszelf en onze dromen kijken.

Inhoud

I - Jonker Don Quichot	7
II - Hoe Don Quichot zijn eerste tocht onderneemt	10
III - De ridderslag.....	14
IV - Waarin braaf gerost en geranseld wordt	19
V - Hoe Don Quichot een schildjongen vond	23
VI - Don Quichot en de windmolens	27
VII - Hoe Don Quichot met paardenhoeders twist krijgt.....	36
VIII - Don Quichot en de schapenkudden.....	45
IX - De molen.....	55
X - Hoe Don Quichot ongelukkigen in vrijheid stelt	61
XI - Sancho Panza verliest zijn ezel	65
XII - Hoe Don Quichot uit het rotsdal bevrijd wordt.....	72
XIII - Don Quichot velt enige reuzen	81
XIV - Don Quichot wordt tot een nieuwe tocht bewogen.....	91
XV - Don Quichot zoekt zijn Dulcinea van Toboso op	97
XVI - De kar des doods en de ridder met de spiegels.....	104
XVII - Het avontuur met de leeuwen	113
XVIII - De betoverde boot en de mooie jageres	124
XIX - Wat ridder en schildjongen op het slot al beleven.....	130
XX - Het avontuur met het houten paard.....	140
XXI - Sancho Panza op het eiland Barataria	152
XXII - Het stadhouderschap neemt een einde	165
XXIII - Don Quichot komt aan in Barcelona.....	174
XXIV - Don Quichots thuiskomst en dood.....	185

I - Jonker Don Quichot

Nog niet zo heel, heel lang geleden woonde in een dorp van La Mancha een edelman, zoals men die tegenwoordig in Spanje nog bij de vleet vinden kan. Zijn inkomsten waren slechts matig en hij had daarvan al driekwart voor zijn dagelijkse schrale onderhoud nodig. Voor het laatste kwart schafte onze edelman zich zijn kleding aan, die elk jaar uit een nieuwe lakense mantel, een fluwelen broek en leren pantoffels bestond. Zijn verdere huisgenoten waren zijn nicht, een knap jong meisje van achttien, een oude huishoudster en een jonge knaap, die het paard moest voeren, water moest halen, hout moest kloven en verder huiselijk werk moest verrichten.

In de tijd dat onze geschiedenis begint, had onze edelman, wiens naam Don¹Quichot luidde, zijn vijftigste jaar bijna bereikt. Evenwel was hij nog kloek, krachtig en lang, ofschoon ontzettend schraal en mager van gestalte, met een smal, ingevallen gezicht en een bijzonder groot vriend van de jacht. Zijn allergrootste liefhebberij was echter zich in riddergeschiedenissen te verdiepen, waardoor hij niet alleen vaak eten, drinken en slapen vergat, maar ook het beheer van zijn vermogen verwaarloosde en zich gedwongen zag het ene stuk land na het ander te verkopen, alleen om het benodigde geld in handen te krijgen voor het aanschaffen van zulke avontuurlijke en zeldzame boeken. Op deze wijze bracht hij daar mettertijd dan ook een groot aantal van bijeen, in 't lezen waarvan hij zich van de vroege morgen tot de late avond zo zeer verdiepte dat zijn hoofd ervan op hol raakte en hij er zoetsjesaan stapelgek door werd. Zijn arme hersens waren vol van toernooien en gevechten, van lansen en zwaarden, van betoveringen en minneliederen, van uitdagingen en wonden, van reuzen en draken; en 't ongeluk daarbij was dat hij al die onzin voor wezenlijke en waarachtige waarheid hield en er niet minder geloof aan schonk dan aan de beste wereldgeschiedenis, die hem toevallig in handen kwam.

De vreemde verwarring van zijn begrippen bracht hem tot het nog vreemdere voornemen, om tot vermeerdering van zijn roem en tot heil van de wereld een dolende ridder te worden, in ridderlijke wapenrusting het land door te trekken en even zo grote heldendaden te verrichten als waarvan hij in de oude romans gelezen had. Zijn verbeelding spiegelde hem met levendige kleuren de ongehoorde avonturen en gevaren voor ogen, door welk heldhaftig bestaan hij zich een onvergankelijke roem verzekeren moest.

Door de kracht van zijn arm zag hij zichzelf reeds tot machtig keizer gekroond, en hij meende dat het hem zeker lukken moest een koningskroon te

¹ Don is Spaans voor Heer

veroveren, gelijk al verschillende dolende helden dat in de oude tijd hadden gedaan. Hij gaf zich meer en meer aan deze strelende gedachten over en achtte nu eindelijk de tijd gekomen om zijn dolzinnig besluit ten uitvoer te brengen.

Zijn eerste werk was dat hij aan het opknappen en schoonmaken van een zeer oude, door een van zijn voorzaten gedragen wapenrusting ging, die hij uit een donkere hoek van de rommelkamer had opgescharreld. In 't zweet zijns aanschijns wreef hij er met een wollen lap en puimsteen de roestvlekken af, en hij was innig voldaan, als hij na uren poetsen weer een deel van het harnas goed glad en blank had gekregen. Eerst toen hij hiermee eindelijk klaar was, bemerkte hij tot zijn niet geringe schrik dat nog een zeer belangrijk stuk aan zijn uitrusting ontbrak: de helm.

Deze ongelukkige omstandigheid bracht hem in de grootste verlegenheid en gaf hem veel kommer en zorg. In de hoop de ontbrekende helm op te sporen, haalde hij in de rommelkamer alles onderstboven, maar vond niets dan een oude stormkap, die bij de overige wapenstukken volstrekt niet paste en vroeger denkelijk aan de een of andere geringe voetknecht had toebehoord. Desalniettemin was hij met die vondst niet weinig ingenomen en wist zijn scherpzinnigheid zeer spoedig middelen te vinden om de stormkap in een behoorlijke, hoewel niet prachtige helm te herscheppen. Hij nam bordpapier, waarvan hij met veel moeite en getob de onderste helft van de helm knutselde, hechtte die aan de stormkap, verfde alles staalkleurig en kreeg zo een ding dat wel nagenoeg het fatsoen van een ridderlijk hoofddeksel had.

Nu diende nog de proef te worden genomen, of zijn meesterstuk ook sterk genoeg was, om de houw van een vijand te kunnen weerstaan. Om daar zeker van te zijn, zette hij de helm op tafel, trok zijn zwaard en deed dat met al de kracht van zijn arm daarop neervallen. Meteen lag het hele ding in stukken, en onze held moest met schrik zien hoe de arbeid van verscheidene dagen, die hem zo menige zweetdruppel gekost had, in een oogwenk was tenietgegaan.

Diep bedroefd zag hij de verwoesting aan. Hij had moeite, om zijn tranen in te houden en zette zich stil in een hoek neer, om door diep nadenken een middel uit te vinden om de schade te herstellen en in weerwil van alle hindernissen toch in het bezit van een behoorlijke helm te komen.

Na lang hoofdbreken kwam hij tot het besluit, om het bordpapier van binnen van ijzeren staafjes te voorzien, ging meteen aan het werk en kwam ook eindelijk tot zijn genoegen klaar. *Nu is hij sterk genoeg!* dacht hij, maar had toch de moed niet, zijn maaksel nogmaals aan zulk een gevaarlijke proef te onderwerpen, zodat hij genoegen nam zonder omstandigheden zijn helm voor de beste en meest volmaakte helm te verklaren, die ooit het hoofd van een dappere ridders had gedekt.

Toen dit nu gereed was, besteedde hij drie of vier dagen, om een gepaste

en welluidende naam voor zijn strijdros te bedenken. Het arme beest had wel meer gebreken, dan een gulden centen en een pond gewichtjes heeft, aan zijn lijf, maar Don Quichot was toch van oordeel dat de hengst, daar die voortaan een edele en beroemde ridder zou dragen, ook volstrekt een naam moest hebben, die met zijn nieuwe roeping en waardigheid strookte.

Hij koos en koos weer, snuffelde al zijn ridder- en heldengeschiedenissen door en kwam na veel wikken en wegen tot het besluit, om aan zijn knol de liefelijke en welluidende naam van Rocinante te geven.

Na het afdoen van deze hoogst gelukkige aangelegenheid viel hem in dat ook hij zelf aan zijn oude eerlijke naam een deftige staart moest hechten, en besloot hij dus, in 't vervolg als manhaftig en dapper ridder onder de naam van Don Quichot van La Mancha op te treden.

Nu eindelijk zo de hoofdzaken overwonnen waren, nu zijn wapenrusting blank gepoetst, Rocinante gedoopt en hij zelf van een deftige naam voorzien was, nu haperde er alleen nog maar aan dat hij, net als alle dolende ridders vóór hem, naar een mooie dame uitkeek, tot wier eer en verheerlijking de te verrichten grote daden moesten bedreven worden.

'Een dolend ridder,' sprak hij bij zichzelf, 'is een onding zonder ridderlijke liefde. Hij is een boom zonder blad en bloesem, een lichaam zonder ziel en geest. Hoe toch, als ik nu op mijn tochten een reus ontmoet en hem door de kracht van mijn arm en van mijn dapperheid in het stof neerwerp of hem van de kop tot de tenen in tweeën hak, moet ik hem dan niet naar iemand heen zenden, om de roem van mijn dapperheid te verkonden en door heel de wereld te verbreiden? En naar wie kan ik hem beter zenden, dan tot de uitverkorene dame van mijn hart, gelijk in alle tijden ieder avontuurlijk ridder er een bezeten heeft? Ik moet en wil een aangebedene van mijn hart en van mijne gedachten vinden!'

Eens tot dit besluit gekomen, vond hij de uitvoering ervan zo heel moeilijk niet.

In de nabijheid van zijn woning, in een klein gehucht, Toboso genaamd, woonde een flinke, stevige, gezonde boerenmeid. Don Quichot had haar in vroeger tijd wel menigmaal gezien, en zij scheen hem geschikt toe om tot de koningin van zijn hart te worden uitverkoren. Zij heette eigenlijk Aldonza Lorenzo, maar daar die naam hem niet mooi en deftig genoeg klonk, noemde hij haar Dulcinea van Toboso, daar hij dit voor een echt hoogdravende, welluidende en geheimzinnige naam hield, die eerder aan een prinses en hoge dame dan aan een gewone boerenmeid deed denken. En dat immers was de hoofdzaak voor onze held.

stal, naar voeder en rust verlangde, nam eindelijk de teugels tussen de tanden en stapte bedaard op de deur van de herberg toe, zonder dat Don Quichot in staat was, het koppige dier tegen te houden. Voor de huisdeur bleef hij staan, en Don Quichot kreeg nu de beide vuile ganzenhoedsters in het oog, die zijn dolle verbeelding echter dadelijk in edele en hoogst bevallige jonkvrouwen herschiep, die zich voor de burchtpoort een beetje in de koele avondlucht ophiielden.

Terwijl hij hen nog vol eerbied aanzag, wilde het toeval dat de varkenshoeder met zijn kudde naar huis kwam en bij het bereiken van het dorp uit zijn hoorn enige luide, krachtige tonen ontlokte.

Nu geloofde Don Quichot wat zijn verbeelding hem had voorgespiegeld ten volle bewaarheid te zien; want hij hield de zwijnenhoeder voor de ontbrekende dwerg en sprong vrolijk van het paard, om de beide mooie adellijke jonkvrouwen, dat wil zeggen de ganzenhoedsters, met eerbiedige buiging te begroeten. De meiden echter, toen zij zo onverwachts een geharnaste ridder voor zich zagen, gilden en gierden het uit en vluchtten vol schrik de herberg in. Don Quichot, die zich dit vreemd gedrag niet verklaren kon, snelde hen na, riep hen terug, lichtte het vizier van zijn helm op, ontdekte zijn mager, bestoven gezicht en zei met lispelende stem en onder een diepe buiging: 'Mijne edele en hooggeboren jonkvrouwen, vlucht toch niet zo voor een ridder, van wie u nooit in van de eeuwigheid enige oneerbiedige behandeling te duchten hebt, maar die veeleer bereid is, u te allen tijde naar zijn beste vermogen te dienen en bij te staan.'

Op een hun zo vreemde en ongehoorde wijze aangesproken, barstten de beide meisjes in een luid, schaterend lachen uit en maakten zulk een lawaai en herrie dat Don Quichot op 't laatst boos begon te worden. Echter, hij bedwong zijn drift en sprak: 'Mijne geëerde dames, zonder reden zo te lachen verraadt onverstand. Gelieft dit echter niet als een belediging te beschouwen; want ik herhaal u met de diepste eerbied dat ik bloed en leven aan uw dienst wens toe te wijden.'

De dolle taal van de gekke ridder deed de meiden, in plaats van hen tot bedaren te brengen, nog maar harder te lachen, en Don Quichots ergernis klom reeds tot een bedenkelijke graad, toen nog net op tijd de dikke herbergier voor de deur verscheen en als een vreedzaam man vrede zocht te stichten. Niettegenstaande zijn goede bedoeling was hij echter bijna zelf in de lach geschoten, toen hij de wonderbaarlijk kluchtige figuur van onze ridder wat nader had opgenomen; alleen het gezicht van de dreigende lans in Don Quichots vuist maakte dat hij zich met geweld goedhield.

Hij trad met een beleefde buiging op de held toe en zei uitermate vriendelijk: 'Heer ridder, voor het geval u misschien een slaappleats zoekt, zult u in mijn huis op de kostelijkste manier bediend worden.'

Don Quichot nam de dikke waard van het hoofd tot de voeten op en

De Ridderslag.